

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ БАНКІ

№ 25 БАСПАСӨЗ - Р Е Л И З І

2006 жылғы 28 тамыз

**Номиналдары 200, 500, 1000, 2000, 5000 және 10000 теңге
жаңа дизайндағы банкноталарды айналысқа шығару туралы**

Алда болатын жаңа дизайндағы банкноталарды айналысқа шығару Қазақстан Ұлттық Банкінің азаматтардың жеке қаражатын қорғау мақсатында ұлттық валюта банкноталарын қолдан жасау технологиясынан басым түсу жөніндегі саясатын іске асыру ретінде жүзеге асырылатын болады.

Ұлттық Банк жаңа банкноталарды әзірлеуді банкноталарға жаңа қорғаныш элементтерін ендіруге негізделген алдын алу шаралары ретінде қарайды. Мұның өзі қолданылуы ақша белгілерін қолдан жасау мақсатында әлемдік ауқымда дамып отырған полиграфиялық және компьютерлік технологиялардың дамуына байланысты туындады. Көптеген орталық және эмиссиялық банктер, құқық қорғау ұйымдары, қорғалған өнім өндіру саласында маманданған компаниялар қазіргі кезде ақша белгілерін қорғау жөніндегі жаңа технологияларды әзірлеу мен жетілдіру арқылы жалған ақша жасаудың алдын алуға барлық мүмкіндіктерді жұмылдыруда.

Ақпараттық және түсіндіру жұмыстарын жүргізу мақсатында Ұлттық Банк банкноталардың жаңа дизайны туралы хабардар ету және таныстыру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асырады. Бүгінгі күні арнайы әзірленген «www.tenge2006.kz» сайтына рұқсат ашылды, онда интернетке рұқсаты бар барлық адам жаңа дизайндағы банкноталардың барлық номиналдарының сыртқы түрлерімен және сипатымен, қолданылып жүрген дизайндағы банкноталарды айырбастау тәртібімен таныса алады.

Ұлттық Банктің тапсырысы бойынша кеңінен тарату үшін жаңа дизайндағы банкноталардың сипаты бар ақпараттық материалдар: плакаттар, брошюралар, ақпараттық парақтар басылып шығарылды. Аймақтарда олар Ұлттық Банктің облыстық филиалдары арқылы таратылады.

Банкноталардың ұсынылған жаңа дизайны Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқарамасының қаулысымен бекітілген және Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 25 қыркүйектегі № 1193 Жарлығымен бекітілген Ұлттық валюта - Қазақстан теңгесі банкноттары мен монеталары дизайнының тұжырымдамасының талаптарына сәйкес келеді.

Барлық банкноталар бір стильмен жасалған, алдыңғы жағында басымдылық – тік орналасқан, сырт жағында көлденең орналасқан суреттерге берілген. Тұтастай алғанда дизайн Қазақстанның қазіргі өмірін бейнелейді, барлық мемлекеттік нышандар, елдің сәулет объектілері мен табиғат ландшафттарының суреттері енгізілген.

Жаңа банкноталардың номиналдық қатары негізгі суреттердің өлшемі және түс гаммасы бойынша теңестірілген. Бірегейлендірудің қолайлылығы үшін номиналдарды цифрмен және жазумен белгілеу ірі қаріптермен басылған. Көзі нашар көретін адамдар үшін банкноталарда әрбір жеке номиналға тән жоғары рельефті арнайы элементтер пайдаланылған.

Банкноттарды қорғау тұрғысынан алғанда жаңа дизайн түпнұсқалықты қарапайым және тез анықтауға бағытталған, бұл ретте классикалық және жаңа, қолдан жасалуы барынша күрделі, жалпы бейнелеуге үйлесімді кірігетін қорғаныш құралдары пайдаланылды. Жаңа дизайндағы банкноталарда арнайы құралдарсыз айқындалатын, яғни, жай көзбен қарағанда және жарыққа тосып қарағанда көрінетін, сондай-ақ саусақтың ұшымен айқындалатын қорғаныш элементтерінің барынша ықтимал саны қолданылды. Банкноталарда арнайы техникалық құралдардың көмегімен тануға болатын жасырын элементтер де бар, бірақ негізгі назар ақша белгісінің түпнұсқалығын тез және қарапайым түрде анықтауға аударылды.

Банкноталарда мынадай қорғаныш элементтері пайдаланылды.

Сутамғы белгілер. Сутамғы белгілерінің бейнеленуі қарама-қарсы қою және ашық рендерден тұрады, олар банкнотаны жарыққа тосып қараған кезде анық көрінеді.

Қорғаныш жіптер. Бір қорғаныш жіп қағаздың құрылымына енгізілген және банкнотаны жарыққа тосып қараған кезде тұтас сызық ретінде көрінеді. Екінші, үзік-үзік жіп қағаздың бетіне пунктир түрінде біркелкі шығады, банкнотаны жарыққа тосып қараған кезде жазулары мен суреттері бар тұтас сызық ретінде көрінеді.

Мөлдір орын. Жарыққа тосып қарағанда банкнотаның екі жағынан да жақсы көрінетін ашық орындағы полимерлік лентадағы сурет.

Қосарланған бейнелер. Банкнотаның беткі және сыртқы жақтарында басылған бейнелердің фрагменттері жарыққа тосып қараған кезде тұтас суретті құрап, дәл сәйкес келеді.

Алтын интаглио. Тығыз қабатты алтын түстес металл бояумен жоғары рельефті қорғаныш элементі түрлі-түсті көшірмелеуден жоғары деңгейде қорғайды.

Көзі нашар көретін адамдарға арналған белгі. Банкнотаның бет жағында саусақтың ұшымен жақсы ажыратуға болатын жоғары рельефті шығыңқы элементтер бар.

Оптикалық өзгеретін бояу. Банкнотаның көлбеу бұрышы өзгерген кезде бояудың түсі өзгереді. Мұндай қорғаныш элементі, атап айтқанда АҚШ долларында бар.

Микро қаріптер. Микро мәтіндер бірнеше мәрте ұлғайтқан кезде ажыратуға болатын қайталанатын мәтінді немесе цифрларды басудың әр түрлі тәсілмен орындалған.

Көшірмелеуге қарсы элемент (тартан, пирамида). Көшірмелеу кезінде әр түрлі бағыттағы растр түріндегі тордың сызықтары бұзылады.

Сериялық нөмірлері. Магнитті сериялық нөмірлер құрамында магнит бар қара бояумен басылған екі әріпті сериядан және жеті цифрлы нөмірден тұрады. Фосфорлы сериялық нөмірлер фосфорға ұқсап жарқырайтын әсері бар қара бояумен басылған екі әріпті сериядан және жеті цифрлы нөмірден тұрады.

Иридисцентті жолақ. Алтын түстес жылтырағы бар арнайы бояумен басылған жолақта банкнотаның көлбеу бұрышы өзгерген кезде сурет пайда болады.

Жасырын сурет – маск. Екі сурет, біреуі әдеттегідей жарық түсіргенде көрінеді, ал екіншісі жарыққа тосып қарағанда көрінеді.

Жасырын сурет – лифт. Купюраны көз деңгейінде қисайта қарағанда, ою-өрнекті розеткада банкнота номиналының цифры көрінеді.

Иристік басу. Бір бояудан екіншісіне өткен кезде түстің біртіндеп өзгеруі байқалатын арнайы басу түрі.

Ультракүлгін қорғаныш. Арнайы бояумен орындалған, ультракүлгін сәулелену көздері болып табылатын аспаптар арқылы көрінетін бейнелер.

Қағазға ендірілген талшық. Банкноталардың жоғары номиналдарына ультракүлгін сәулелену көзі арқылы түсті өзгертетін қызғылт талшық ендірілген.

Жаңа дизайндағы банкноталарды айналысқа шығару, сондай-ақ бұрынғы дизайндағы банкноталарды біртіндеп және жоспарлы түрде айналыстан алу жөніндегі іс-шаралар Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі Басқармасының 2000 жылғы 20 шілдедегі № 301 қаулысымен бекітілген Айналыстағы ұлттық валютаның ақша белгілерінің дизайны (нысаны) өзгерген кезде оларды ауыстыру ережесіне сәйкес жүзеге асырылатын болады.

Ұлттық Банк ұлттық валютаны бұрын да ауыстырған болатын. Елдің орталық банкі жинаған тәжірибе ескі купюраларды жаңасына ауыстырудың оңтайлы тәртібін, алгоритмін және технологиясын әзірлеуге мүмкіндік берді. Алда жүргізілетін ескі банкноталарды айырбастауда ескі және жаңа дизайндағы банкноталардың бір жыл ішінде қатар жүруі көзделеді. Осы жыл аяқталғанда ескі үлгідегі банкноталарды екінші деңгейдегі банктерде және Ұлттық Банктің филиалдарында тағы да бір жыл бойы айырбастау жалғасады. Және содан кейін 10 жыл ішінде Ұлттық Банк ескі үлгідегі банкноталарды қабылдап, оларды сараптамадан өткізгеннен кейін айырбастайды.

«www.tenge2006.kz» сайтында сондай-ақ жоғарыда көрсетілген ережелерде көзделген тәртіп келтірілген.

Түсінбеушілікке және ықтимал алаяқтыққа жол бермеу үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі айналысқа шығару ресми жарияланған күнге дейін жаңа дизайндағы банкноталар Қазақстан Республикасының заңды төлем құралы болып табылмайтынын және төлемдер, аударымдар және банктік шотқа есептеу үшін қабылданбайтынын түсіндіреді.